

life of local population, of learning colloquial language, which differed greatly (especially in term of phonetics) from the bookish one rather popular in the medieval Orient. Scientific and literary heritage, left by this great man can be easily used for teaching as well as for independent learning history and folklore of the limited period of time – from the end of the XIX to the beginning of the XX centuries.

REFERENCES

1. Гурницький К. І. Кримський як історик / К. І. Гурницький. – К. : Наукова думка, 1971. – 184 с.
2. Кримський А. Ю. Листи з Сирії та Лівану (1896-1898) / А. Ю. Кримський : [Твори. В 5-ти т.]. – Т. 5. Кн. 2. – К. : Наукова думка, 1973. – 336 с.
3. Кримський А. Ю. Бібліографічний показчик (1889–1971). – К. : Наукова думка, 1972. – 168 с.
4. Курас І. Великий учений-гуманіст (до 130-річчя академіка А. Ю. Кримського) / І. Курас // Київська старовина. – 2001. – № 2. – С. 118–126.
5. Павличко С. Націоналізм, сексуальність, орієнталізм: Складний світ Агатангела Кримського / С. Павличко. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. – 328 с.

Ксенія Колаєва

ПЕРЕКЛАД ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМІВ У НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Інтернаціоналізми, інтернаціональна лексика – слова, які виражають поняття міжнародного значення й існують у багатьох мовах світу (споріднених і неспоріднених), зберігаючи близьке або спільне значення й фонетико-морфологічну будову [1, с. 38]. Інтернаціоналізми – це слова загального походження, що існують у багатьох мовах з одним і тим же значенням, але зазвичай оформляються відповідно до фонетичних та морфологічних принципів даної мови. У процесі перекладу інтернаціоналізмів на рівні як мови, так і мовлення до уваги треба брати кілька факторів: будову, джерело походження, звукову та орфографічну форму інтернаціоналізмів в обох мовах. Крім того, іноді переклад може залежати від встановленого стереотипу, згідно з

яким інтернаціоналізм було запозичено в мові перекладу. Щодо перекладу інтернаціоналізмів, виділяють такі способи:

1. Транслітерація. Мовна форма усіх складових частин інтернаціоналізмів значно частіше передається в тих словах, що походять із мови чия орфографічна система оснований на фонетичних законах. Отже, адекватність буквеного перекладу з таких мов, як латина, грецька, українська, італійська, частково російська та іспанська буде більшою, ніж з англійської або французької. В англійській та українській мовах є багато інтернаціоналізмів, перекладених шляхом транслітерації: *electron* – *електрон*, *formula* – *формула*. Переклад шляхом транслітерації не слід вважати механічним заміщенням кожної літери слова мови джерела відповідною літерою мови перекладу. У багатьох випадках літера може додаватись, або випускатись, якщо вона не повністю відповідає звуковій або орфографічній системі мови перекладу: *dynamics* – *динаміка*, *system* – *система*.

2. Транскрибування. Багато інтернаціоналізмів можна адекватно передати мовою перекладу на основі їх звукової форми. Такий спосіб перекладу, який називають транскрибуванням, забезпечує передачу лексичного значення багатьох інтернаціоналізмів, які походять з англійської, французької та деяких інших мов, в основу орфографічної системи яких покладено історичний або етимологічний принцип: *bloom* – *блюм*, *computer* – *комп'ютер*.

3. Практичне транскрибування. Усі мови запозичують інтернаціоналізми згідно з власними історично встановленими традиціями. У результаті будь-який інтернаціоналізм, з якої б мови він не походив і незалежно від мови джерела, з якої його перекладають, матиме одну й ту саму мовну форму та будову в мові перекладу. Отже, англ. *bankruptcy*, нім. *Bankrott* або фр. *banqueroute* завжди залишатиметься *банкрутством* в українській. При перекладі шляхом практичного транскрибування прикметники, прислівники та дієслова часто додають в українському варіанті дериваційні

або флективні афікси: *condenser* – *конденсатор*, *automatic* – *автоматичний*.

Проте деякі інтернаціоналізми мають в англійській мові більш складну будову ніж в українській: *analysis* – *аналіз*.

4. Описовий переклад. Його можна зробити двома дещо різними шляхами: а) мовна форма слова мовою джерела може бути збережена як основний складовий елемент словосполучення чи речення мовою перекладу: *energize* – *збуджувати енергію*; б) мовну форму інтернаціоналізма не збережено або неможливо зберегти в мові перекладу Це буває, якщо інтернаціоналізм мовою перекладу не запозичено. Таким чином, іменник *robot* є інтернаціоналізмом у багатьох європейських мовах, проте утворений від нього прикметник *robotic* – незрозумілий для українців. Його перекладають описово: *robotic* – *схожий на робота*.

5. Переклад шляхом заміни інтернаціоналізмів синонімами. Такі заміни найчастіше трапляються в ширшому контексті, хоча іноді цей спосіб можна застосувати і на рівні мови: *diagram* – *схема*, *phase* – *період*.

6. Переклад інтернаціоналізмів, що є складними словами. Його виконують згідно з мовною формою та будовою їх складових елементів. Отже, слова даного типу можна перекласти такими способами: а) складним словом із тими ж міжмовними коренями, що й у мові джерела: *gas-meter* – *газометр*, *radio-active* – *радіоактивний*; б) словосполученням, яке складається із тих же частин, що й складне слово в мові джерела: *gas-collector* – *газовий колектор*, *radio-active element* – *радіоактивний елемент*.

Інтернаціоналізми грають певну позитивну роль при перекладі. Особливо легко реалізуючись в якості загальних «буквальних» еквівалентів на першому етапі перекладу, вони лягають в основу більш вдалих перекладних еквівалентів, допомагаючи перекладачеві навіть у| тому випадку, якщо не зберігаються в кінцевому варіанті.

REFERENCES

1. Михайленко В. В. Алгоритм інтро-перекладацьких стратегій у мультимедійному форматі / В. В. Михайленко // Матеріали VII міжнарод. наук.-практ. конференції «Наука і освіта 2004». Том 25. Актуальні проблеми перекладу. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2004. – С. 38–39.

Dmitry Kudria

ABBREVIATION USE IN MATHEMATICS

The language of mathematics is unique and complex. One feature of the mathematical register is the use of symbols and abbreviations. Whilst it may be possible for a student to think mathematically in the absence of symbols, the written communication of mathematical ideas cannot be achieved concisely without the use of mathematical symbols. Further, it is possible that the fear and dislike of algebra can be attributed to the failure to understand fully the symbols inherent in this area of mathematics.

This article examines some of the complexities of the symbolic aspects of mathematical language, where possible using the 2010 National Assessment Program: Literacy and Numeracy (NAPLAN) (ACARA, 2010) numeracy test items as examples.

It is important to clarify what is meant by mathematical symbols and abbreviations. Many symbols are familiar to even the youngest students: they include the ten numerals (0 through 9) and the 26 letters of our alphabet. Others, such as the symbols used for equality, currency, and the four arithmetic operations ($=$, \$, cents, $+$, $-$, $\times$, $/$) are introduced at an early stage of schooling. Others, such as the letters of the Greek alphabet, and the symbols used to represent more complex mathematical ideas ($\%$, [square root], $<$, $>$, [$+$ or $-$], [infinity]) are encountered only in the later years of schooling. The recall or recognition of the symbols themselves is not complex. It is the semantics or meanings that we assign to the symbols or the concepts that they represent, that makes them challenging for students. Further, the syntax, or the way in which the symbols are used, introduces additional complexities for students.